Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA PRĪTA PIKAMĒES [*PRIIT PIKAMÄE*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2024. gada 13. jūnijā [1]

Lieta C-134/23

Somateio "Elliniko Symvoulio gia tous Prosfyges",
Astiki Mi Kerdoskopiki Etaireia "Ypostirixi Prosfygon sto Aigaio"
pret
Ypourgos Exoterikon,
Ypourgos Metanastefsis kai Asylou

(*Symvoulio tis Epikrateias* (Valsts padome, Grieķija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Starptautiskās aizsardzības piešķiršana un atņemšana – Direktīva 2013/32/ES – 38. pants – Jēdziens "droša trešā valsts" – Turcijas atzīšana par "drošu trešo valsti" – ES un Turcijas nolīgums par tādu personu atpakaļuzņemšanu, kuras uzturas neatļauti – Faktiska starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju atpakaļuzņemšanas apturēšana

I. Ievads

1. Šajā lietā *Symvoulio tis Epikrateias* (Valsts padome, Grieķija) ir iesniegusi Tiesai lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu par Direktīvas 2013/32/ES [2] 38. panta interpretāciju.

2. Trīs iesniedzējtiesas uzdotie jautājumi ir saistīti ar prasību atcelt valsts tiesisko regulējumu, ar kuru Turcija atzīta par vispārēji drošu valsti noteiktām starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju kategorijām, kaut gan, neraugoties uz nolīgumu par atpakaļuzņemšanu, kurš noslēgts ar Eiropas Savienību, šī valsts ir vispārēji apturējusi šo pieteikuma iesniedzēju atpakaļuzņemšanu savā teritorijā bez pamatotām izredzēm, ka šī nostāja varētu mainīties.

3. Šī lieta sniedz Tiesai iespēju precizēt, pirmkārt, saistību starp nosacījumiem, pie kādiem valsts tiek atzīta par vispārēji drošu, un "drošas trešās valsts" koncepcijas piemērošanu konkrētam starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam, un, otrkārt, Direktīvas 2013/32 38. pantā paredzētās prasības par pieteikuma iesniedzēja uzņemšanu vai atpakaļuzņemšanu tvērumu.

[1] Oriģinālvaloda – franču.

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai (OV 2013, L 180, 60. lpp.).

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. ES un Turcijas nolīgums par atpakaļuzņemšanu

4. 2013. gada 16. decembrī Eiropas Savienība un Turcijas Republika noslēdza nolīgumu par tādu personu atpakaļuzņemšanu, kuras uzturas neatļauti (turpmāk tekstā – "ES un Turcijas nolīgums par atpakaļuzņemšanu")[3]. Šis nolīgums Savienības vārdā tika ratificēts ar Padomes 2014. gada 14. aprīļa lēmumu[4].

5. ES un Turcijas nolīguma par atpakaļuzņemšanu 4. pantā ir paredzēts:

"1. Pēc dalībvalsts pieprasījuma Turcija bez papildu formalitātēm no minētās dalībvalsts puses, izņemot tām, kas paredzētas šajā nolīgumā, uzņem atpakaļ visus trešo valstu pilsoņus un bezvalstniekus, kuri neatbilst vai vairs neatbilst spēkā esošajiem ieceļošanas, atrašanās vai uzturēšanās nosacījumiem attiecībā uz pieprasījuma iesniedzējas dalībvalsts teritoriju, ja saskaņā ar 10. pantu ir pierādīts, ka:

[..]

c) attiecīgā persona nelegāli un tieši ieceļojusi dalībvalsts teritorijā pēc tam, kad tā uzturējusies Turcijas teritorijā vai to šķērsojusi tranzītā.

2. Šā panta 1. punktā noteikto atpakaļuzņemšanas pienākumu nepiemēro, ja:

[..]."

6. Saskaņā ar Padomes Lēmumu (ES) 2016/551 (2016. gada 23. marts)[5] ES un Turcijas nolīguma par atpakaļuzņemšanu 4. pantā nostiprinātais pienākums tiek piemērots no 2016. gada 1. jūnija.

2. Direktīva 2013/32

7. Šajā lietā nozīmīgi ir Direktīvas 2013/32 31., 33., 35. un 38. pants.

[3] OV 2014, L 134, 3. lpp.

[4] OV 2014, L 134, 1. lpp.

[5] Lēmums par nostāju, kas Eiropas Savienības vārdā ir jāieņem Apvienotajā atpakaļuzņemšanas komitejā attiecībā uz Apvienotās atpakaļuzņemšanas komitejas lēmumu par īstenošanas pasākumiem, ar kuriem no 2016. gada 1. jūnija piemēro [ES un Turcijas nolīgumu par atpakaļuzņemšanu] 4. un 6. pantu (OV 2016, L 95, 9. lpp.).

B. Grieķijas tiesības

1. Grieķijas likums par starptautisko aizsardzību

8. Ar *Nomos 4636/2019 peri diethnous prostasias kai alles diatakseis*, kurā grozījumi izdarīti ar *Nomos 4686/2020* (Likums par starptautisko aizsardzību un citi noteikumi, ar grozījumiem, *FEK* A' 169/01.11.2019. un *FEK* A' 96/12.05.2020.; turpmāk tekstā – "Grieķijas likums par starptautisko aizsardzību"), Direktīva 2013/32 transponēta Grieķijas tiesību sistēmā.

9. Grieķijas likuma par starptautisko aizsardzību 86. pants ir formulēts šādi:

"1. Valsti uzskata par drošu trešo valsti attiecībā uz konkrēto pieteikuma iesniedzēju, ja kumulatīvi ir izpildīti šādi kritēriji:

a) pieteikuma iesniedzējam nav pamata baidīties par savu dzīvību vai brīvību viņa rases, reliģijas, valstspiederības, piederības kādai noteiktai sociālai grupai vai politisko uzskatu dēļ;

b) minētā valsts ievēro neizraidīšanas principu saskaņā ar Ženēvas konvenciju;

c) pieteikuma iesniedzējam nepastāv nekāds būtiska kaitējuma risks šā likuma 15. panta izpratnē;

d) minētā valsts saskaņā ar starptautiskajām tiesībām aizliedz personas izraidīšanu uz valsti, kurā tā var tikt pakļauta spīdzināšanai vai citiem nežēlīgiem, necilvēcīgiem vai pazemojošiem sodiem vai attieksmei;

e) pastāv iespēja lūgt atzīt bēgļa statusu un, ja šis statuss tiek piešķirts, saņemt aizsardzību saskaņā ar Ženēvas konvenciju; un

f) starp pieteikuma iesniedzēju un minēto trešo valsti pastāv saikne, pamatojoties uz kuru būtu saprātīgi pieteikuma iesniedzējam doties uz šo valsti. Pieteikuma iesniedzēja došanos tranzītā caur trešo valsti var [..] uzskatīt par pieteikuma iesniedzēja saikni ar trešo valsti, pamatojoties uz kuru būtu saprātīgi pieteikuma iesniedzējam doties uz minēto valsti.

2. Iepriekš minēto kritēriju izpildi izvērtē katrā atsevišķā gadījumā un attiecībā uz katru pieteikuma iesniedzēju, ja vien trešā valsts nav atzīta par vispārēji drošu un nav iekļauta valsts "drošu trešo valstu" sarakstā. Šādā gadījumā starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs var apstrīdēt drošas trešās valsts koncepcijas piemērošanu, pamatojoties uz to, ka viņa konkrētajos apstākļos trešā valsts nav droša.

3. Pilsoņu aizsardzības ministra un ārlietu ministra kopīgā rīkojumā, ko pieņem pēc Patvēruma dienesta direktora priekšlikuma, nosaka, kuras trešās valstis starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanas nolūkos tiek atzītas par drošām šā panta izpratnē attiecībā uz noteiktām patvēruma pieteikuma iesniedzēju kategorijām atkarībā no to īpašajām iezīmēm (saistībā tostarp ar rasi, reliģiju). Elementiem, kurus ņem vērā, pieņemot minēto kopīgo ministru rīkojumu (trešās valsts nacionālais tiesiskais regulējums, divpusēji vai daudzpusēji starptautiski nolīgumi vai nolīgumi, kas noslēgti starp trešo valsti un Eiropas Savienību, un valsts prakse), ir jābūt aktualizētiem un iegūtiem no uzticamiem informācijas avotiem, tostarp no oficiāliem diplomātiskiem avotiem Grieķijā un ārvalstīs, no Eiropas Patvēruma atbalsta biroja, no citu dalībvalstu tiesību aktiem par "drošas trešās valsts" koncepciju, kā arī no Eiropas Padomes un no Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra bēgļu jautājumos. Šo sarakstu obligāti pārskata

katru gadu novembrī. Ja tiek novērotas būtiskas izmaiņas cilvēktiesību situācijā valstī, kas atzīta par drošu trešo valsti, šo atzīšanu pārskata pēc iespējas ātrāk un pirms iepriekšējā teikumā minētā ikgadējā termiņa. Visus lēmumus par atzīšanu paziņo Eiropas Komisijai.

[..]

5. Ja iepriekš minētā trešā valsts neļauj pieteikuma iesniedzējam ieceļot tās teritorijā, viņa pieteikumu pēc būtības izskata iestādes, kurām ir kompetence pieņemt lēmumu.

[..]"

2. Kopīgie ministru rīkojumi

10. Saskaņā ar Grieķijas likuma par starptautisko aizsardzību 86. pantā paredzēto pilnvarojumu pieņemts *Koini Ypourgiki Apofasi 42799/3.6.2021* ar nosaukumu "*Kathorismos triton choron pou charaktirizontai os asfaleis kai katartisi Ethnikou katalogou, kata ta orizomena sto arthro 86 tou nomou 4636/2019 (A'169)*" (Kopīgais ministru rīkojums Nr. 42799/3.6.2021. "Par drošām atzīstamu trešo valstu noteikšana un valsts saraksta izveidošana atbilstoši Likuma Nr. 4636/2019 (A'169) 86. pantam", *FEK* B 2425/7.6.2021., turpmāk tekstā – "pirmais ministru rīkojums"), kurā paredzēts, ka Turcija ir droša trešā valsts starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem, kuru izcelsmes valstis ir Sīrija, Afganistāna, Pakistāna, Bangladeša un Somālija.

11. Pirmais kopīgais ministru rīkojums tika aizstāts ar *Koini Ypourgiki Apofasi* 458568/15.12.2021 ar nosaukumu "*Tropopoiisi tis yp.ar. 42799/3.6.2021 koinis apofasis ton Ypourgon Exoterikon kai Metanastefsis kai Asylou "Kathorismos triton choron pou charaktirizontai os asfaleis kai katartisi ethnikou katalogou, kata ta orizomena sto arthro 86 tou nomou 4636/2019*" (Kopīgais ministru rīkojums Nr. 458568/15.12.2021., ar ko groza Pilsoņu aizsardzības ministra un ārlietu ministra kopīgo rīkojumu 42799/3.6.2021. ar nosaukumu "Par drošām atzīstamu trešo valstu noteikšana un valsts saraksta izveidošana atbilstoši Likuma 4636/2019 (A'169) 86. pantam", *FEK* B' 5949/ 16.12.2021.; turpmāk tekstā – "otrais ministru rīkojums").

12. Otrajā kopīgajā ministru rīkojumā Turcija atkal ir norādīta kā droša trešā valsts starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem, kuru izcelsmes valstis ir Sīrija, Afganistāna, Pakistāna, Bangladeša un Somālija.

III. Pamatlietas fakti, tiesvedība un prejudiciālie jautājumi

13. *Somateio "Elliniko Symvoulio gia tous Prosfyges"* un *Astiki Mi Kerdoskopiki Etaireia "Ypostirixi Prosfygon sto Aigaio"* (turpmāk tekstā – "prasītājas pamatlietā"), kuras darbojas bēgļu atbalsta jomā, cēla prasību *Symvoulio tis Epikrateias* (Valsts padome, Grieķija) par pirmo ministru rīkojumu un pēc tam par otro ministru rīkojumu, cita starpā pamatojoties uz to, ka tie ir pretrunā Grieķijas likuma par starptautisko aizsardzību 86. pantam un Direktīvas 2013/32 38. pantam.

14. Konkrētāk, prasītājas pamatlietā apgalvo, pirmkārt, ka "starptautiskie nolīgumi" nenodrošina iespēju uzņemt atpakaļ Turcijā starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējus, uz kuriem attiecas šie rīkojumi, un, otrkārt, ka nav pamatotu izredžu, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējus varētu uzņemt atpakaļ šajā trešā valstī, jo Turcija kopš 2020. gada marta un Covid-19 pandēmijas ir "iesaldējusi" atpakaļuzņemšanas savā teritorijā.

15. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka iesniedzējtiesa, konstatējusi, ka pieņemama ir tikai prasība atcelt otro ministru rīkojumu, nolēma, ka, ciktāl prasītājas pamatlietā ir sūdzējušās par to, ka Turcijai nepastāv juridisks pienākums uzņemt atpakaļ no Grieķijas starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējus, šis iebildums ir jānoraida. Proti, it īpaši ņemot vērā ES un Turcijas nolīgumu par atpakaļuzņemšanu, iesniedzējtiesa ir secinājusi, ka Turcija ir uzņēmusies šādu juridisku pienākumu.

16. Savukārt iesniedzējtiesa apšauba, vai Turcija ir faktiski izpildījusi šo pienākumu, ņemot vērā arī apstākli, kuru Grieķijas iestādes ir atzinušas, – ka šī trešā valsts kopš 2020. gada marta ir pārtraukusi tādu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju atpakaļuzņemšanu savā teritorijā, kuru pieteikumi, pamatojoties uz "drošas trešās valsts" koncepciju, Grieķijā atzīti par nepieņemamiem, un ka nav sagaidāms, ka tuvākajā nākotnē šis apstāklis varētu mainīties.

17. Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda uz tajā paustajiem atšķirīgajiem viedokļiem šajā jautājumā.

18. Šīs tiesas locekļu vairākuma ieskatā starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja atpakaļuzņemšanas iespēja attiecīgajā trešā valstī ir priekšnoteikums, lai šo valsti atzītu par "drošu trešo valsti" Direktīvas 2013/32 38. panta izpratnē, it īpaši ņemot vērā tās 18. apsvērumā atgādināto un arī tās 31. panta 2. punktā pausto mērķi nodrošināt, ka starptautiskās aizsardzības pieteikumi tiek izskatīti pēc iespējas ātrāk. Atšķirīga interpretācija tikai paildzinātu starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanas laiku, nenoteiktību attiecībā uz pieteikuma iesniedzēja uzturēšanos valstī, kurā viņš iesniedzis pieteikumu, un nenovērstu ne risku, ka viņš var tikt nosūtīts atpakaļ uz valsti, kurā viņš varētu tikt vajāts, ne starptautisko attiecību traucējumu iespēju. No minētā izrietot, ka dalībvalsts nevar apstiprināt valsts vispārēji drošu trešo valstu sarakstu, kā tai to atļauj Direktīvas 2013/32 38. panta 2. punkts, tad, ja attiecīgā trešā valsts nenodrošina juridiskā pienākuma, ko tā uzņēmusies, faktisku ievērošanu. Tādēļ iesniedzējtiesas locekļu vairākums uzskata, ka prasība atcelt otro kopīgo ministru rīkojumu ir pieņemama.

19. Tomēr iesniedzējtiesa norāda, ka citi tās locekļi atbalsta atšķirīgu Direktīvas 2013/32 noteikumu interpretāciju. Šo locekļu ieskatā starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju atpakaļuzņemšanas faktiskas izpildes nosacījuma izvērtēšana nav normatīvā akta, ar kuru valsts tiek atzīta par vispārēji drošu, spēkā esamības elements, bet ir veicama vēlākās administratīvā procesa stadijās. Tas esot nosacījums, kas reglamentē vai nu tāda individuālā tiesību akta spēkā esamību, ar kuru konkrētais starptautiskās aizsardzības pieteikums tiek atzīts par nepieņemamu atbilstoši "drošas trešās valsts" koncepcijai, vai šāda akta īstenošanas lēmuma izpildes spēkā esamību. Tādējādi šo iesniedzējtiesas locekļu ieskatā atcelšanas prasība, kas celta par otro kopīgo ministru rīkojumu, būtu jānoraida kā nepamatota.

20. Šādos apstākļos *Symvoulio tis Epikrateias* (Valsts padome) ir nolēmusi apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [Direktīvas 2013/32] 38. pants, to skatot kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 18. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka [..] tas nepieļauj valsts tiesisko (normatīvo) regulējumu, kurā noteikts, ka trešā valsts ir vispārēji droša noteiktām starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju kategorijām, tad, ja, lai gan minētā valsts ir uzņēmusies juridisku pienākumu atļaut šādu kategoriju starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju atpakaļuzņemšanu savā teritorijā, faktiski ilgu laiku (šajā gadījumā vairāk nekā divdesmit mēnešus) tā nav atļāvusi šo starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju kategoriju atpakaļuzņemšanu, neizskatot iespēju tuvākajā nākotnē mainīt šo praksi, vai

2) Šī tiesību norma ir jāinterpretē tādējādi, ka atpakaļuzņemšana trešajā valstī ir nevis kumulatīvs nosacījums tāda valsts (normatīva) akta pieņemšanai, ar kuru trešā valsts ir noteikta kā vispārēji droša noteiktām starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju kategorijām, bet kumulatīvs nosacījums tāda individuāla akta pieņemšanai, ar kuru konkrēts starptautiskās aizsardzības pieteikums ir noraidīts kā nepieņemams, pamatojoties uz "drošas trešās valsts" koncepciju, vai

3) Šī tiesību norma ir jāinterpretē tādējādi, ka atpakaļuzņemšana "drošā trešajā valstī" ir jautājums, kas ir pārbaudāms vienīgi lēmuma izpildes laikā, ja lēmums par starptautiskās aizsardzības pieteikuma noraidīšanu ir pamatots ar "drošas trešās valsts" koncepciju?"

IV. Tiesvedība Tiesā

21. Iesniedzējtiesa lūdza šo lietu izskatīt paātrinātā tiesvedībā saskaņā ar Tiesas Reglamenta 105. panta 1. punktu. 2023. gada 31. martā pēc tiesneša referenta un ģenerāladvokāta uzklausīšanas Tiesas priekšsēdētājs nolēma, ka nav pamata apmierināt šo lūgumu.

22. Prasītājas pamatlietā, Grieķijas, Čehijas, Vācijas, Kipras, Ungārijas un Nīderlandes valdības, kā arī Eiropas Komisija ir iesniegušas rakstveida apsvērumus.

23. Tiesas sēdē, kas notika 2024. gada 14. martā, prasītājas pamatlietā, Grieķijas valdība un Eiropas Komisija sniedza mutvārdu apsvērumus.

V. Juridiskā analīze

A. Ievada apsvērumi

24. Ar savu pirmo prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa vaicā, vai Direktīvas 2013/32 38. panta noteikumi nepieļauj, ka dalībvalsts ar vispārpiemērojamu tiesību aktu atzīst kādu trešo valsti par "drošu trešo valsti", lai gan pirms šīs atzīšanas šī valsts, neraugoties uz juridiskajām saistībām, ko tā uzņēmusies, ir nolēmusi faktiski apturēt starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju atpakaļuzņemšanu savā teritorijā.

25. Ar otro un trešo jautājumu, kas formulēti alternatīvi pirmajam jautājumam, šī tiesa vēlas noskaidrot, vai individuāla tiesību akta, ar kuru starptautiskās aizsardzības pieteikumu atzīst par nepieņemamu atbilstoši "drošas trešās valsts" koncepcijai, pieņemšana ir atkarīga no pieteikuma iesniedzēja uzņemšanas vai atpakaļuzņemšanas šīs valsts teritorijā, vai arī šis nosacījums ir jāpārbauda tikai šā lēmuma izpildes brīdī.

26. Jānorāda, ka minētajā tiesā ir celta tikai prasība atcelt valsts tiesisko regulējumu, ar kuru Turcija iekļauta valsts drošu trešo valstu sarakstā, tādēļ tiesvedība pamatlietā neattiecas uz to individuālo lēmumu par nepieņemamību spēkā esamību, kas pieņemti, pamatojoties uz Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta c) apakšpunktu. Šādi raugoties, iespējams secināt, ka ar Tiesas sniedzamo atbildi uz pirmo jautājumu pietiek, lai valsts tiesa varētu pieņemt nolēmumu pamatlietā[6], un ka otrais un trešais prejudiciālais jautājums ir nepieņemami.

[6] Šajā ziņā būtu jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Tiesai nav jāsniedz konsultatīvs viedoklis par vispārīgiem vai hipotētiskiem jautājumiem. Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 20. oktobris, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Cilvēku tirdzniecības upura izraidīšana) (C-66/21, EU:C:2022:809, 82. punkts un tajā minētā judikatūra).

27. Lai gan tā ir, būtu jāatgādina, ka ar LESD 267. pantu ieviestajā valstu tiesu un Tiesas sadarbības procedūrā Tiesai ir jāsniedz valsts tiesai lietderīga atbilde, kas valsts tiesai ļautu izlemt tās izskatīšanā esošo lietu [7].

28. Aplūkojamajā gadījumā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojuma izriet, ka iesniedzējtiesu daudz vairāk interesē tiesiskās sekas, ko rada par vispārēji drošu atzītas trešās valsts atteikums atļaut starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem ieceļot tās teritorijā. No šāda skatpunkta raugoties, šī tiesa vēlētos uzzināt, kurā brīdī šis atteikums ir jāņem vērā, un šajā ziņā tā apsver trīs posmus: trešās valsts atzīšana par drošu ar vispārpiemērojamu tiesību aktu, individuāla lēmuma par nepieņemamību pieņemšana atbilstoši šai koncepcijai vai šā lēmuma izpilde.

29. Ņemot vērā šos jautājumus, iesniedzējtiesai, lai varētu izlemt tai iesniegto strīdu, pilnībā pārzinot tā apstākļus, ir jābūt pilnīgai informācijai par Direktīvas 2013/32 38. panta interpretāciju, kas tai ļaus precīzi noteikt attiecīgās trešās valsts sniegtā atteikuma sekas un procedūras posmu, kurā šis atteikums ir jāņem vērā.

30. Ņemot vērā šo prasību, manā ieskatā nepieciešamība sniegt iesniedzējtiesai lietderīgu atbildi nozīmē ne vien to, ka ir jāizvērtē pirmais prejudiciālais jautājums par vispārpiemērojama tiesību akta spēkā esamību, bet arī – gadījumā, ja Savienības tiesības nav šķērslis šāda akta pieņemšanai – otrais un trešais prejudiciālais jautājums par individuālā tiesību akta, kas pieņemts, pamatojoties uz "drošas trešās valsts" koncepciju, spēkā esamību.

B. Par prejudiciālajiem jautājumiem

31. Iesākumā jāuzsver, ka manos secinājumos apvienotajās lietās *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság* [8] esmu norādījis, ka *skaidrības trūkums* par ieceļošanu vai atpakaļuzņemšanu drošā trešā valstī neliedz pieņemt lēmumu par nepieņemamību, pamatojoties uz Direktīvas 2013/32 38. panta noteikumiem, un ka ieceļošana šajā valstī ir jāpārbauda tikai šā lēmuma izpildes laikā.

32. Tomēr vispirms vēršama uzmanība uz to, ka 2020. gada 14. maija spriedumā Tiesa nav izteikusies par to šā panta noteikumu interpretāciju, kas attiecas uz starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanu vai atpakaļuzņemšanu, ar pamatojumu, ka iesniedzējtiesas uzdotie jautājumi šajā ziņā bija nepieņemami [9].

33. Turpinot, no iesniedzējtiesas sniegtās informācijas un Grieķijas valdības paskaidrojumiem tiesas sēdē izriet, ka lēmumu par nepieņemamību, kas balstīti uz Turcijas atzīšanu par vispārēji drošu valsti, izpilde kopš 2020. gada marta saskaras ar šīs valsts vispārēju un absolūtu atteikumu – uz nenoteiktu laiku un bez pamatotām izredzēm, ka šī nostāja varētu mainīties,–

[7] Spriedums, 2024. gada 18. janvāris, *Hewlett Packard Development Company* (C-367/21, EU:C:2024:61, 44. punkts un tajā minētā judikatūra).

[8] C-924/19 PPU un C-925/19 PPU, EU:C:2020:294, 111.–114., kā arī 127. punkts.

[9] Spriedums, 2020. gada 14. maijs, *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság* (C-924/19 PPU un C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 172.–174. punkts).

uzņemt atpakaļ starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējus[10]. Šis apstāklis, ciktāl tas *ab initio* izslēdz pieteikuma iesniedzēja ieceļošanu tādas valsts teritorijā, kura atzīta par vispārēji drošu, man liedz piemērot juridisko analīzi, ko iepriekš piedāvāju Tiesai.

34. Tomēr manā ieskatā šis faktors vien nevar radīt tādas *juridiskās* sekas, kas liktu apšaubīt valsts atzīšanu par vispārēji drošu. Proti, no Direktīvas 2013/32 38. panta formulējuma un struktūras izriet, ka prasība par starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja uzņemšanu vai atpakaļuzņemšanu nav nosacījums šāda tiesību akta spēkā esamībai. Tādējādi uz pirmo prejudiciālo jautājumu ierosinošu Tiesai atbildēt noliedzoši (1. sadaļa).

35. Savukārt to pašu iemeslu dēļ es uzskatu, ka šis pants liedz dalībvalsts kompetentajām iestādēm pieņemt individuālu lēmumu par nepieņemamību, pamatojoties uz "drošas trešās valsts" koncepciju, ja tās, individuāli izvērtējot starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ir guvušas *pārliecību*, ka pieteikuma iesniedzējs netiks uzņemts vai atpakaļuzņemts šajā valstī (2. sadaļa).

1. Par pirmo prejudiciālo jautājumu

36. Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punktā ir izsmeļoši uzskaitītas situācijas, kad dalībvalstis var uzskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu par nepieņemamu[11]. Šo pamatojumu vidū šā panta c) apakšpunktā ir paredzēta dalībvalsts iespēja uzskatīt pieteikumu par nepieņemamu tad, ja valsts, kas nav kāda dalībvalsts, tiek uzskatīta par "drošu trešo valsti" saskaņā ar šīs direktīvas 38. pantu.

37. 2020. gada 19. marta spriedumā Tiesa ir precizējusi, ka jēdziena "droša trešā valsts" piemērošana ir pakārtota minētās direktīvas 33. panta 1.–4. punktā paredzēto nosacījumu ievērošanai[12]. Kā uz to norādījis ģenerāladvokāts M. Bobeks [*M. Bobek*], šos nosacījumus būtībā var raksturot kā *principus, noteikumus* un *garantijas*[13].

38. Vispirms, saskaņā ar Direktīvas 2013/32 38. panta 1. punktu "drošas trešās valsts" koncepciju dalībvalstis var piemērot tikai tad, ja kompetentās iestādes ir guvušas pārliecību, ka attiecīgajā trešā valstī tiek ievēroti šādi šā punkta a) līdz e) apakšpunktos uzskaitītie principi: a) starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja dzīvība un brīvība netiek pakļauta briesmām, pamatojoties uz rasi, reliģiju, tautību, piederību konkrētai sociālajai grupai vai politisko uzskatu dēļ; b) starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam nepastāv būtiska kaitējuma risks kā definēts Direktīvā 2011/95/ES[14]; c) tiek ievērots neizraidīšanas princips

[10] Turcijas valdības nostāja ir izklāstīta Sestajā gada ziņojumā par Bēgļu atbalsta mehānismu Turcijā (COM(2022) 243 final). Šajā Eiropas Savienības Padomei un Eiropas Parlamentam adresētajā paziņojumā Komisija cita starpā norāda: "Atbildot uz Grieķijas iestāžu un Eiropas Komisijas vairākkārtējiem lūgumiem atsākt atgriešanas operācijas, Turcija ir paziņojusi, ka atgriešanas operācijas nenotiks, ja netiks apturēta iespējamā personu raidīšana atpakaļ pie Turcijas un Grieķijas robežas un Grieķija neatsauks savu lēmumu uzskatīt Turciju par drošu trešo valsti".

[11] Spriedums, 2024. gada 8. februāris, *Bundesrepublik Deutschland* (Turpmāka pieteikuma pieņemamība) (C-216/22, EU:C:2024:122, 26. punkts un tajā minētā judikatūra).

[12] Spriedums, 2020. gada 19. marts, *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompa)* (C-564/18, EU:C:2020:218, 36. punkts). Turklāt jāuzsver, ka ES un Turcijas nolīgumā par atpakaļuzņemšanu ir paredzēti nosacījumi, pie kādiem noteiktas migrantu kategorijas var tikt atpakaļuzņemtas Turcijas teritorijā. Ar šo nolīgumu ir izveidots vien vispārīgs, no kopējiem procesuālajiem noteikumiem par starptautiskās aizsardzības piešķiršanu un atcelšanu, kas reglamentēti Direktīvā 2013/32, nodalīts tiesiskais regulējums. No minētā izriet, ka šis nolīgums neietekmē "drošas trešās valsts" koncepcijas piemērošanu, un tā ir atkarīga tikai no Direktīvas 2013/32 33. panta 1.–4. punktā paredzēto nosacījumu izpildes.

[13] Ģenerāladvokāta M. Bobeka secinājumi lietā C-564/18 *LH (Tompa)* (EU:C:2019:1056, 42. punkts).

[14] Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu (OV 2011, L 337, 9. lpp.).

saskaņā ar Ženēvas konvenciju [15]; d) ir aizliegti izraidīšanas pasākumi, kas ir pretrunā starptautiskajās tiesībās noteiktajam spīdzināšanas un cietsirdīgas, necilvēcīgas vai pazemojošas attieksmes aizliegumam, un e) starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam pastāv iespēja pieprasīt bēgļa statusu un, ja šis statuss viņam tiek piešķirts, saņemt aizsardzību saskaņā ar Ženēvas konvenciju.

39. Turpinot, noteikumi ir paredzēti Direktīvas 2013/32 38. panta 2. punktā. Šajā ziņā "drošas trešās valsts" koncepcijas piemērošana ir pakārtota noteikumiem, kas paredzēti valsts tiesību aktos. Šie noteikumi it īpaši ietver: a) noteikumus, kas pieprasa tādas saistības pastāvēšanu starp pieteikuma iesniedzēju un attiecīgo trešo valsti, pamatojoties uz kuru būtu saprātīgi pieteikuma iesniedzējam doties uz šo valsti; b) noteikumus par metodoloģiju, ar kuras palīdzību kompetentās iestādes pārliecinās, ka "drošas trešās valsts" jēdziens var tikt attiecināts uz konkrētu valsti vai konkrētu pieteikuma iesniedzēju; c) noteikumus saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, kas ļauj veikt individuālu izvērtējumu par to, vai attiecīgā trešā valsts ir droša konkrētajam starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam, un kas šajā saistībā ļauj šim iesniedzējam apstrīdēt gan "drošas trešās valsts" jēdziena piemērošanu viņa īpašajā situācijā, gan saiknes esamību starp viņu un šo valsti.

40. Visbeidzot, saistībā ar šīm garantijām un papildus šai apstrīdēšanas iespējai Direktīvas 2013/32 38. panta 3. punktā dalībvalstīm, kuras izpilda tikai ar "drošas trešās valsts" koncepciju pamatotu lēmumu, ir noteikts pienākums par to informēt pieteikuma iesniedzēju un izsniegt viņam dokumentu, kurā trešās valsts iestādes šīs valsts valodā tiek informētas, ka pieteikums nav izskatīts pēc būtības. Turklāt šīs direktīvas 38. panta 4. punktā ir paredzēts, ka gadījumā, ja trešā valsts neļauj pieteikuma iesniedzējam ieceļot tās teritorijā, dalībvalstis nodrošina tam piekļuvi procedūrai saskaņā ar pamatprincipiem un garantijām, kas izklāstītas minētās direktīvas II nodaļā.

41. Man šķiet, ka no Direktīvas 2013/32 38. panta formulējuma un struktūras var izdarīt divus secinājumus.

42. Pirmām kārtām, nav nekādu šaubu par to, ka šā panta noteikumi ļauj dalībvalstij ar vispārpiemērojamu tiesību aktu kādu valsti atzīt par "drošu trešo valsti". Šajā ziņā vēršama uzmanība uz to, ka šīs direktīvas 38. panta 2. punkta b) apakšpunktā minētā metodoloģija: "katrā konkrētā gadījumā ietver apsvērumus par valsts drošību konkrētam pieteikuma iesniedzējam un/*vai valsts norādi par valstīm, kas parasti [vispārēji] tiek uzskatītas par drošām*" [16].

43. Šajā pašā ziņā minētās direktīvas 38. panta 2. punkta c) apakšpunkts uzliek dalībvalstīm pienākumu paredzēt noteikumus, kas ļauj pieteikuma iesniedzējam apstrīdēt "drošas trešās valsts" koncepcijas piemērošanu, *pamatojoties uz to, ka trešā valsts viņa konkrētajā gadījumā nav droša*, un no tā secināms, ka uz attiecīgās personas individuālās situācijas izvērtējumu var būt attiecināms iepriekš pieņemts vispārpiemērojams tiesību akts.

[15] 1951. gada 28. jūlijā Ženēvā parakstītā Konvencija par bēgļa statusu (Apvienoto Nāciju Organizācijas līgumu krājums, 189. sēj., [150]. lpp., Nr. 2545 (1954)).

[16] Mans izcēlums.

44. Turklāt šādu interpretāciju apstiprina Direktīvas 2013/32 44. apsvērumā teiktais, saskaņā ar kuru būtu jāizstrādā "kopēji principi, pēc kuriem dalībvalstis novērtē vai nosaka, ka trešās valstis ir drošas". Vēl skaidrāk, šīs direktīvas 46. apsvērumā ir precizēts, ka, "ja dalībvalstis [..] nosaka valstis par drošām, šajā nolūkā pieņemot sarakstus", tām ir jābalstās uz nozīmīgu informāciju un datiem [17].

45. Otrām kārtām, es uzskatu, ka tāda vispārpiemērojama tiesību akta spēkā esamība, ar kuru trešā valsts tiek atzīta par drošu, nav pakārtojama prasībai par starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja uzņemšanu vai atpakaļuzņemšanu.

46. Šajā ziņā, šķiet, ir jānošķir prasības, kas ir nepieciešamas, lai attiecībā uz konkrētu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju *piemērotu* "drošas trešās valsts" koncepciju, kas paģēr Direktīvas 2013/32 38. panta 1.–4. punktā paredzēto nosacījumu izpildi, no vienas puses, un nepieciešamie nosacījumi tam, lai *atzītu* kādu trešo valsti par vispārēji drošu attiecībā uz visiem starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem vai atsevišķām to kategorijām, no otras puses. Manā ieskatā šis nošķirums izriet no pašas šā panta struktūras, kurā tiek paredzēts nošķirt vairākus posmus.

47. Šajā ziņā, lai gūtu pārliecību, ka attiecīgajā trešā valstī attieksme pret pieteikuma iesniedzēju atbildīs šīs direktīvas 38. panta 1. punktā izklāstītajiem principiem, dalībvalstīm, izmantojot metodoloģiju, kāda valsts tiesībās ir jāietver saskaņā ar šā panta 2. punkta b) apakšpunktu, ir jāizvērtē situācija attiecīgajā valstī. Kā par to liecina minētās direktīvas 46. apsvēruma formulējums, šo standartu pārbaude nevar balstīties tikai uz formālu konkrētās tiesību sistēmas izpēti, bet tai ir jāpamatojas arī uz aktuālu un konkrētu analīzi par to, kā šajā pantā izklāstītie principi šajā valstī faktiski tiek piemēroti [18].

48. Nenoliedzu, ka, ņemot vērā šo prasību, tam, vai konkrētais starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs faktiski tiek uzņemts vai atpakaļuzņemts, ir būtiska nozīme, jo viņš var saņemt Direktīvas 2013/32 38. panta 1. punktā uzskaitītajiem principiem atbilstošu attieksmi tikai tad, ja viņam tiek atļauts ieceļot attiecīgajā trešā valstī. Tomēr uzskatu, ka šajā posmā nepieciešamā pārbaude attiecas uz pārliecību, ka prasītājs saņems šiem principiem atbilstošu attieksmi tad, ja viņa ieceļošana trešās valsts teritorijā *vēlāk* būs konstatējama.

49. Proti, jākonstatē, ka pieteikuma iesniedzēja ieceļošana trešā valstī pati par sevi nav šajā pantā uzskaitīto principu vidū un tiek ņemta vērā, tikai izvērtējot starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja individuālo situāciju. Manā ieskatā šādu interpretāciju apstiprina Direktīvas 2013/32 38. panta pārējo noteikumu analīze.

50. Pirmkārt, šīs direktīvas 38. panta 2. punkta a) apakšpunktā dalībvalstīm ir noteikts pienākums paredzēt valsts tiesisko regulējumu par to, vai starp konkrētu pieteikuma iesniedzēju un attiecīgo trešo valsti pastāv tāda saikne, ka būtu saprātīgi šim pieteikuma iesniedzējam doties uz šo valsti. Ir loģiski, ka tādas saiknes individuālu izvērtējumu, kas var attaisnot starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja ieceļošanu attiecīgajā valstī, var veikt tikai tad, kad dalībvalsts saskaņā ar

[17] Norādāms, ka Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2024/1348 (2024. gada 14. maijs), ar ko izveido kopīgu procedūru starptautiskajai aizsardzībai Savienībā un atceļ Direktīvu 2013/32/ES (OV L, 2024/1348, 22.5.2024.), 60. un 64. pantā ir skaidri paredzēta iespēja trešo valsti atzīt par drošu kā Savienības, tā arī valsts līmenī.

[18] Skat. arī *HCR, "UNHCR Statement on safe country concepts and the right to an effective remedy in admissibility procedures*", 2019. gada septembris.

valsts tiesību aktos noteikto atzīšanas metodoloģiju ir pārliecinājusies, ka ir izpildīti minētās direktīvas 38. panta 1. punktā paredzētie kumulatīvie nosacījumi, kas nepieciešami, lai šo valsti atzītu par vispārēji drošu.

51. Otrkārt, Direktīvas 2013/32 38. panta 4. punktā ir paredzētas sekas, kādas rada trešās valsts atteikums ieceļot konkrētam starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam. Tātad šāda situācija atbilst posmam, kurā, neraugoties uz to, ka pastāv pamats uzskatīt, ka pieteikuma iesniedzējs tiks uzņemts vai atpakaļuzņemts drošā trešā valstī, šīs valsts liegums šim pieteikuma iesniedzējam ieceļot tās teritorijā ir šķērslis šā lēmuma izpildei. Šādos gadījumos dalībvalstij ir jāgarantē pieteikuma iesniedzējam piekļuve tādai viņa pieteikuma izskatīšanas procedūrai, kas atbilst šajā direktīvā noteiktajiem pamatprincipiem un pamatgarantijām. No minētā izriet, ka uzņemšanas vai atpakaļuzņemšanas faktiskais raksturs ir nevis obligāts elements, lai kādu trešo valsti atzītu par drošu, bet tikai izpildes laikā pārbaudāms nosacījums, kas ir nepieciešams, lai šo jēdzienu attiecinātu uz konkrētu pieteikuma iesniedzēju.

52. Šādu interpretāciju apstiprina arī to noteikumu izvērtējums, kuri attiecas uz "pirmās patvēruma valsts" koncepciju, kas saskaņā ar Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta b) apakšpunktu ir starptautiskās aizsardzības pieteikuma nepieņemamības pamats. Šajā ziņā no šīs direktīvas 35. panta 1. punkta izriet, ka šī koncepcija ir piemērojama, ja pieteikuma iesniedzējs jau ir atzīts par bēgli šajā valstī un joprojām var izmantot šo aizsardzību, vai arī ja viņš bauda citādu pietiekamu aizsardzību, tostarp no neizraidīšanas principa izrietošās priekšrocības, ar nosacījumu, ka viņš tiks atpakaļuzņemts.

53. Tādējādi "pirmās patvēruma valsts" un "drošas trešās valsts" koncepcijām ir kopīgs tas, ka to piemērošana ir atkarīga no starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja uzņemšanas vai atpakaļuzņemšanas. Tomēr no Direktīvas 2013/32 35. panta formulējuma izriet, ka šis nosacījums ir jāpārbauda *ab initio*, tādējādi kvalifikāciju par "pirmo patvēruma valsti" nevar uzturēt, ja pieteikuma iesniedzējs nav uzņemts vai atpakaļuzņemts. Saistīti ar iepriekš minēto, no šīs direktīvas 38. panta, kurā uz konstatējamu pieteikuma iesniedzēja ieceļošanu ir norādīts tikai tā 4. punktā, izriet, ka pieteikuma iesniedzēju faktiskā uzņemšana vai atpakaļuzņemšana nav viens no priekšnoteikumiem valsts atzīšanai par vispārēji drošu, un tā ir jāpārbauda tikai starptautiskās aizsardzības pieteikuma individuālās izskatīšanas posmā.

54. No visa iepriekš minētā secinu, ka apstāklis, ka kāda trešā valsts *de facto* un vispārēji iebilst pret starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju atpakaļuzņemšanu tās teritorijā, neliedz dalībvalstij pieņemt valsts tiesisko regulējumu, ar kuru šī trešā valsts tiek atzīta par vispārēji drošu.

55. Risinājums, kādu piedāvāšu Tiesai, prasa, kā uz to jau vedina otrais un trešais prejudiciālais jautājums, noskaidrot, kādā mērā un kurā brīdī konkrēta starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja uzsāktajā procedūrā ir jāņem vērā attiecīgās trešās valsts atteikums.

2. Par otro un trešo prejudiciālo jautājumu

56. Ar otro un trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai trešās valsts, kas atzīta par vispārēji drošu, vispārējs un absolūts atteikums liedz pieņemt individuālu tiesību aktu, ar kuru starptautiskās aizsardzības pieteikums tiek atzīts par nepieņemamu saskaņā ar Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta c) apakšpunktu un 38. pantu, vai arī ar uzņemšanu vai atpakaļuzņemšanu saistītais nosacījums ir jāizvērtē tikai šā tiesību akta izpildes laikā.

57. Lai atbildētu uz šo jautājumu, ir jāuzsver, ka, piemērojot "drošas trešās valsts" koncepciju konkrētam starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam, nosacījuma par šā pieteikuma iesniedzēja uzņemšanu vai atpakaļuzņemšanu izvērtējums principā ir veicams divos posmos, no kuriem pirmais ir lēmuma par nepieņemamību pieņemšana, bet otrais – šā lēmuma izpilde.

58. Kas attiecas uz pirmo no šiem posmiem, no Direktīvas 2013/32 38. panta 2. punkta a) apakšpunkta izriet, ka lēmumu par nepieņemamību atbilstoši "drošas trešās valsts" koncepcijai var pieņemt tikai saskaņā ar tādiem valsts noteikumiem, kas paredz, ka starp pieteikuma iesniedzēju un attiecīgo trešo valsti ir jābūt saiknei, *pamatojoties uz kuru būtu saprātīgi pieteikuma iesniedzējam doties uz šo valsti*. Turklāt šai koncepcijai veltītajā šīs direktīvas 44. apsvērumā dalībvalstis no pienākuma izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu pēc būtības ir atbrīvotas vienīgi gadījumā, ja "ir pamats uzskatīt, ka pieteikuma iesniedzējs tiks uzņemts vai atpakaļuzņemts minētajā valstī". Tādējādi no šīm normām skaidri izriet, ka lēmuma pieņemšana par starptautiskās aizsardzības pieteikuma noraidīšanu, piemērojot "drošas trešās valsts" koncepciju, paģēr, ka pieteikuma iesniedzēja uzņemšana vai atpakaļuzņemšana šajā valstī ir ticama vai vismaz iespējama.

59. Tikai pēc šā pirmā posma dalībvalstīm ir jāpārbauda, vai pieteikuma iesniedzējs faktiski ir uzņemts vai atpakaļuzņemts. Ja izrādās, ka, neraugoties uz iepriekš minētās ticamības pastāvēšanu, attiecīgā trešā valsts neatļauj pieteikuma iesniedzējam ieceļot tās teritorijā, dalībvalstis nevar izpildīt lēmumu par nepieņemamību un saskaņā ar minētās direktīvas 38. panta 4. punktu tām ir jāļauj šai personai uzsākt tās starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanas procedūru.

60. Tādējādi, ja dalībvalstis jau pirmajā posmā ir guvušas pārliecību, ka pieteikuma iesniedzējs nevarēs doties uz "drošu trešo valsti", otrajā posmā nav jēgas pārbaudīt, vai uzņemšana vai atpakaļuzņemšana faktiski ir notikusi. Uzskatu, ka šādā situācijā, ņemot vērā jau pirmajā posmā konstatēto starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja uzņemšanas vai atpakaļuzņemšanas neiespējamību, attiecībā uz šo pieteikuma iesniedzēju dalībvalstis nevar pieņemt lēmumu par nepieņemamību, pamatojoties uz "drošas trešās valsts" koncepciju.

61. Manā ieskatā šo secinājumu nevar atspēkot apstāklis, ka konkrētā trešā valsts iepriekš valsts tiesību aktos atzīta par vispārēji drošu. Proti, šī atzīšana, kas ir pakārtota tikai pārliecībai par Direktīvas 2013/32 38. panta 1. punktā izklāstīto principu ievērošanu, nav atkarīga no tā, vai ir pamats uzskatīt, ka konkrētais pieteikuma iesniedzējs tiks uzņemts vai atpakaļuzņemts šajā valstī.

62. Turklāt man šķiet, ka šo analīzi pastiprina divi faktori.

63. Pirmām kārtām, būtu jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2013/32 18. apsvērumu "tas ir gan dalībvalstu, gan starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju interesēs, lai lēmumi par starptautiskās aizsardzības pieteikumiem tiktu pieņemti cik drīz vien iespējams, neskarot pieteikumu atbilstīgu un pilnīgu izskatīšanu"[19]. Tomēr es uzskatu, ka tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā no šā panta izrietošajam pienākumam rīkoties ātri būtu pretrunā gaidīt līdz brīdim, kad tiek izpildīts lēmums, ar kuru pieteikums noraidīts kā nepieņemams, lai izdarītu secinājumus par faktisko stāvokli, kas zināms jau starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanas laikā.

[19] Šis pienākums it īpaši ir konkretizēts Direktīvas 2013/32 31. panta 2. punktā, kurā dalībvalstīm ir noteikts pienākums nodrošināt, ka izskatīšanas procedūra tiek pabeigta, cik ātri vien iespējams, neskarot atbilstīgu un pilnīgu izvērtēšanu.

64. Otrām kārtām, šo risinājumu Savienības likumdevējs ir nepārprotami pārņēmis Regulā (ES) 2024/1348 [20]. Tā, no šīs regulas 53. apsvēruma un 38. panta 1. punkta b) apakšpunkta izriet, ka dalībvalsts kompetentās iestādes nevar kā nepieņemamu noraidīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, pamatojoties uz "drošas trešās valsts" koncepciju, ja pieņemamības izvērtējuma posmā ir skaidrs, ka pieteikuma iesniedzējs netiks uzņemts vai atpakaļuzņemts attiecīgajā trešajā valstī.

65. Nonākot šajā manas argumentācijas punktā, man šķiet būtiski, pamatojoties uz Grieķijas valdības tiesas sēdē sniegto informāciju, izklāstīt šīs valsts iestāžu ievēroto procedūru, jo tā ilustrē sarežģījumus, ko rada prakse, kuras pamatā ir gaidīt lēmuma par nepieņemamību izpildi, kad jau iepriekš ir skaidrs, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs atpakaļuzņemšanu vispārējās apturēšanas dēļ netiks ielaists konkrētajā trešā valstī.

66. Shematiski šo procedūru var raksturot šādi. Vispirms Grieķijas iestādes pieņem lēmumu, ar kuru kā nepieņemamu tās noraida starptautiskās aizsardzības pieteikumu, pamatojoties uz to, ka Turcija ar vispārpiemērojamu tiesību aktu attiecībā uz noteiktām pieteikuma iesniedzēju kategorijām ir atzīta par drošu trešo valsti.

67. Tad šā lēmuma izpildes posmā Grieķija vēršas pie Turcijas, lai noskaidrotu, vai tā ir gatava atļaut pieteikuma iesniedzējam ieceļot tās teritorijā. Tā kā Turcijas iestādes atsakās atbildēt uz visiem šajā ziņā iesniegtajiem lūgumiem, Grieķijas iestādes gaida termiņu, kas tiesas sēdē tika raksturots kā "saprātīgs" [21], lai konstatētu, ka pieteikuma iesniedzēja atpakaļuzņemšana nav iespējama.

68. Visbeidzot, kad nu tas ir konstatēts, Grieķijas valdība ir norādījusi, ka attiecīgajai personai ir jāiesniedz jauns pieteikums šajā sakarā, jo saskaņā ar Grieķijas tiesību aktiem kompetentajām iestādēm nav pienākuma pēc savas ierosmes atsākt starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu [22].

69. Šis izklāsts mani vedina izteikt papildu apsvērumus, ka apstiprina manu analīzi, par dalībvalstīm uzliktā pienākuma pēc būtības izvērtēt starptautiskās aizsardzības pieteikumu apjomu gadījumā, ja pieteikuma iesniedzējam netiek atļauts ieceļot drošas trešās valsts teritorijā.

70. Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2013/32 2. panta c) punktu "pieteikuma iesniedzējs" ir "trešās valsts valstspiederīgais vai bezpavalstnieks [bezvalstnieks], kas sagatavojis starptautiskās aizsardzības pieteikumu, par kuru vēl nav pieņemts galīgais lēmums", un galīgais lēmums šīs direktīvas 2. panta e) punktā ir definēts kā "lēmums par to, vai trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam var tikt piešķirts bēgļa vai alternatīvās aizsardzības statuss saskaņā ar [Direktīvu 2011/95] [..]". No minētā izriet, kā esmu norādījis manos secinājumos apvienotajās lietās *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság*

[20] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1348 (2024. gada 14. maijs), ar ko izveido kopīgu procedūru starptautiskajai aizsardzībai Savienībā un atceļ Direktīvu 2013/32/ES (OV L, 2024/1348, 22.5.2024.). Saskaņā ar šīs jaunās regulas 79. panta 3. punktu šo regulu piemēro starptautiskās aizsardzības piešķiršanas procedūrai attiecībā uz pieteikumiem, kas iesniegti no 2026. gada 12. jūnija, bet starptautiskās aizsardzības pieteikumus, kas iesniegti pirms minētās dienas, joprojām reglamentē Direktīva 2013/32.

[21] Norādāms, ka neatkarīgi no šā apzīmējuma Grieķijas valdība tiesas sēdē norādīja, ka šis termiņš ir vairāki mēneši, nespējot precīzāk norādīt tā konkrētu ilgumu. Katrā ziņā, uzskatu, ka šāds termiņš ir pilnīgi mākslīgs, jo ir skaidrs, ka pieteikuma iesniedzējs netiks atpakaļuzņemts Turcijas teritorijā. Manā ieskatā šāda konstatācija norāda uz Direktīvā 2013/32 noteiktā pienākuma rīkoties nekavējoties neizpildi.

[22] Saskaņā ar Grieķijas valdības sniegtajiem skaidrojumiem šis jaunais pieteikums ir jāuzskata par pieņemamu un tādēļ ir jāizskata pēc būtības. Šāds pienākums, šķiet, izriet no Grieķijas likuma par starptautisko aizsardzību 86. panta 5. punkta, saskaņā ar kuru, "ja iepriekš minētā trešā valsts neļauj pieteikuma iesniedzējam ieceļot tās teritorijā, viņa pieteikumu pēc būtības izskata iestādes, kurām ir kompetence pieņemt lēmumu".

[23], ka migrants zaudē starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja statusu tikai brīdī, kad tiek pieņemts lēmums, ar kuru tiek izslēgta bēgļa statusa piešķiršana vai tādas personas statusa piešķiršana, kurai nepieciešama alternatīvā aizsardzība, vai, citiem vārdiem sakot, lēmums pēc būtības.

71. "Drošas trešās valsts" koncepcijas piemērošanas uzdevums ir ļaut dalībvalsts iestādēm nodot atbildību par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu citai valstij, par kuru tā ir pārliecināta, ka tā izturēsies pret migrantu saskaņā ar Direktīvas 2013/32 38. panta 1. punktā izklāstītajiem principiem. No šāda skatpunkta raugoties, šī koncepcija garantē attiecīgajai personai tās starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu pēc būtības vai nu dalībvalstī, kurā tā ir iesniegusi pieteikumu, vai – faktiskas uzņemšanas vai atpakaļuzņemšanas gadījumā – attiecīgajā trešā valstī.

72. Man šķiet, ka, pamatojoties uz šiem elementiem, ir jānošķir divas situācijas.

73. Pirmā no šīm situācijām ir tāda, kurā dalībvalsts, konstatējusi, ka ir pamats uzskatīt, ka pieteikuma iesniedzējs dosies uz valsti, kas atzīta par "drošu trešo valsti", pieņem lēmumu par nepieņemamību. Ja šā lēmuma izpildes posmā izrādās, ka šī trešā valsts neatļauj šai personai ieceļot tās teritorijā, šī persona saglabā pieteikuma iesniedzēja statusu, un tādēļ dalībvalstij ir pēc savas ierosmes jāatsāk starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšana.

74. Otrā no šīm situācijām atbilst pamatlietā aplūkotajai situācijai. Šajā gadījumā dalībvalstij, nepastāvot iespējai pieņemt lēmumu par nepieņemamību atbilstoši "drošas trešās valsts" koncepcijai, ir jāturpina starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšana [24].

75. Ņemot vērā visus šos apstākļus, ierosinu Tiesai atzīt, ka gadījumā, ja jau starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanas laikā dalībvalsts ir guvusi pārliecību, ka pieteikuma iesniedzējam netiks atļauts doties uz tādas valsts teritoriju, kas atzīta par vispārēji drošu, Direktīvas 2013/32 38. pants nepieļauj lēmuma par nepieņemamību pieņemšanu, pamatojoties uz "drošas trešās valsts" koncepciju.

VI. Secinājumi

76. Ņemot vērā visus šos apsvērumus, ierosinu uz *Symvoulio tis Epikrateias* (Valsts padome, Grieķija) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/32/ES (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai 38. pants

ir jāinterpretē tādējādi, ka:

– tas pieļauj valsts tiesisko regulējumu, ar kuru trešā valsts tiek atzīta par vispārēji drošu attiecībā uz noteiktām starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju kategorijām, ja, neraugoties uz tās juridisko pienākumu, šī valsts – vispārēji un bez jebkādām paredzamām izredzēm, ka šī situācija varētu mainīties, – apturējusi šo pieteikuma iesniedzēju uzņemšanu vai atpakaļuzņemšanu;

[23] C-924/19 PPU un C-925/19 PPU, EU:C:2020:294, 118. punkts.

[24] Manā ieskatā, izņemot gadījumus, kad valsts tiesību normas ir labvēlīgākas, nekas neliedz dalībvalstij, kura turpina izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, atsaukties uz kādu citu no Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punktā uzskaitītajiem nepieņemamības pamatiem.

– tas nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, kas paredz pieņemt lēmumu, ar kuru, piemērojot "drošas trešās valsts" koncepciju, starptautiskās aizsardzības pieteikums tiek uzskatīts par nepieņemamu, lai gan jau kopš šā pieteikuma izskatīšanas dalībvalsts ir pārliecināta, ka attiecīgā trešā valsts neļaus pieteikuma iesniedzējam ieceļot tās teritorijā.